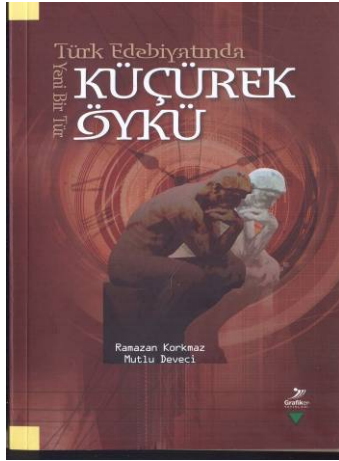

**Ramazan KORKMAZ – Mutlu DEVECİ,
Türk Edebiyatında Yeni Bir Tür: Küçürek Öykü,
Grafiker Yayınları, Ankara 2011, 170s.**

İpek YILDIZ*

Çağın değişen koşullarından etkilenecek şekilde şekillenen anlatı tekniği, 'kendine özgü'lüğü başat değer kabul ederek yeni ifade araçları/tarzları yaratmıştır. XX. Yüzyılın ikinci yarısından sonra yoğun bir şekilde işlenen küçürek öykü türü de kendine özgü tekniği ile modern insanın zaman/sızlık ve mekân/sızlık sorununa ayna tutmaktadır. Bu açıdan, çıkmazlaşan yaşamları ve insan ruhundaki parçalanmışlıkları metinleştiren küçürek öyküler, Türk ve Dünya edebiyatının vazgeçilmez anlatıları arasında yer almaktadır.

Dünya edebiyatında; short short story, flash fiction, sudden fiction, mini kurgu, hızlı kurgu vb. isimlerle karşılanan bu öykü türüne Türk edebiyatında; minimal öykü, kısa kısa öykü, çok kısa öykü, öykücük vb. denilmektedir. Türk edebiyatında bu tür için ilk kez "küçürek öykü" terimini kullanan Ramazan Korkmaz, küçürek öykünün tanımını ve özelliklerini vererek daha sonra yapılacak çalışmalara da ışık tutmuştur (bk. Ramazan Korkmaz, "Küçürek Öykü (Short Short Story) Türü ve Örnek Bir Öykü Çözümlemesi, Ferit Edgü'nün Öç'ü", *Adam Öykü*, 49, Kasım-Aralık 2003, s. 25-30). Tür ile ilgili yazılan makaleler, düzenlenen uluslararası sempozyumlar ve paneller bunun birer göstergesidir.

Ramazan Korkmaz ile Mutlu Deveci'nin birlikte hazırladıkları "*Türk Edebiyatında Yeni Bir Tür: Küçürek Öykü*" adlı çalışma, Türk ve Dünya edebiyatlarında bilimsel bir araştırmanın sonucu olarak yayımlanmış ilk kitap olma özelliği ile önemlidir. Zira çalışmada incelenen konunun özgünlüğü dikkate alınarak TÜBİTAK tarafından desteklenmeye uygun görülmesi de bu açıdan dikkate değerdir.

"Modern insanın süre/zaman sorunu ve yer/yerleşme, 'yer edinme' çabası küçürek öykülerin kalkış noktasıdır." (s. 13) diyerek küçürek öykü

* Arş. Gör., Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü – Sivas
ipekyildiz85@hotmail.com

türünün tanımı, gelişimi ve özellikleri hakkında ayrıntılı bilgiler veren Korkmaz ve Deveci, türün Türk ve Dünya edebiyatlarındaki yerini tespit ettikten sonra örneklerden hareketle bilimsel çıkarımlarda bulunmaktadır.

Çalışmada, “Önsöz” (s. 7–8)’den sonra “Küçürek Öykü Türü” (s. 9–12), “Küçürek Öykülerde Yapı Unsurları” (s. 19–45), “Küçürek Öykülerde Dil ve Üslup” (s. 53–55) ve “Küçürek Öykünün Diğer Türler İle İlişkisi” (s. 63–97) ilk dört bölümde ele alınmıştır. “Sonuç” (s. 109–111) bölümünde değerlendirme ve çıkarımlar ortaya konulmuştur. “Küçürek Öykü Çözümlemeleri” (s. 113–135) ve “Türk ve Dünya Edebiyatlarından Küçürek Öykü Seçkisi” (s. 139–161) başlıklarıyla verilen bölümlerle birlikte eser toplam altı ana başlık halinde düzenlenerek geniş bir “Kaynakça” (s. 163–170) ile desteklenmiştir.

Eserin, “*Küçürek Öykü (Short-Short Story) Türü*” başlıklı “*Birinci Bölüm*”üne, devir-edebî tür ilişkisi bağlamında küçürek öykünün ortaya çıktığı dönem ve özellikleri hakkında bilgi verilerek giriş yapılmaktadır. Küçürek öykünün tanımı, temel özellikleri ve küçürek öyküyü diğer türlerden farklı kılan hususlar bu bölümde vurgulanmaktadır. Ayrıca “küçürek öykü” teriminin Türk ve Dünya edebiyatlarındaki farklı adlandırmalarına değinilerek “*kısa, keskin ve tiz*” (s. 13) olan bu anlatıların ana izlekleri üzerinde durulmaktadır. “*Birinci Bölüm*”ün sonunda, Türk ve Dünya edebiyatında türün gelişimine eserleriyle katkıda bulunan sanatçılardan bahsedilmektedir.

“*Küçürek Öykülerde Yapı Unsurları*” adlı “*İkinci Bölüm*”de, küçürek öykülerde yapı unsurları (bakış açısı ve anlatıcı, olay örgüsü, kişiler dünyası, zaman ve mekân) hakkında bilgiler verilerek örneklerle desteklenmektedir. Küçürek öykülerin daha çok kahraman ve tanık bakış açısı ve anlatıcılarıyla kurgulandığını belirten Korkmaz ve Deveci, seçtikleri örnekler aracılığıyla küçürek öykülerde bakış açısı ve anlatıcı sorunu üzerinde durmaktadırlar.

Ayrıntılardan arındırılarak merak unsurunun doruğa ulaştırıldığı ve çarpıcı bir sonla bitirildiği “*açık yapıt*” (s. 56) konumundaki küçürek öykülerin olay örgüsü hakkında yine örneklerle zenginleştirilmiş bir değerlendirme bulunmaktadır. “*Anlık bir oluşun, fark edişin ve isyan edişin çığılı olan küçürek anlatılar, doruk noktasında özetlenmiş durum öyküleridir*” (s. 28) diyen Korkmaz ve Deveci, simgelerle örülü kapalı bir anlatımın olduğu bu türde, ana fikirden ziyade izleğin öne çıktığını belirterek olay örgüsünü tamamlayan unsurlardan da bahsetmektedirler. “*İkinci Bölüm*”de küçürek öykülerin kişiler dünyası tanıtılırken bu kişilerin; mutsuz, iletişimsizlikleriyle yalnız, bunaltılı veya parçalanmış figürlerden oluştuğu belirtilmektedir. Fakat bu kişilerin “*evrensel anlamda bütün insanlığı*” (s. 31) temsil ettiği de ayrıca vurgulanmaktadır.

Küçürek öyküyü oluşturan yapı unsurlarından birisi de zamandır. Küçürek öykülerde geçmiş ve geleceğin “bir an” da birleştirilmesi onun en önemli özelliklerindedir. Bu nedenle küçürek öykülerde zamanın “*an ile sınırlı olduğu*” (s. 34) ve metinlerde zaman göndermelerinin sezdirme yoluyla sunulduğu tespiti yapılmaktadır. Kurgusal ve sosyal zamana ait tespitler örnek metinler üzerinden de detaylı bir şekilde açıklanmaktadır.

Küçürek öykülerde mekân, bu türün ana izleklerini yansıtabilecek tarzdadır ve “*daha çok mekânın içtenlik değeri taşıyan algısal yön[ü] ön plana çık[arılacak]*” (s. 46) şekilde kurgulanmaktadır. Genellikle kapalı ve dar mekânların tercih edildiği bu türde, mekânın fiziksel açıdan çok olgusal /işlevsel açıdan değerlendirilmesi gerektiğine vurgu yapılmaktadır.

Eserin “*Üçüncü Bölüm*”ü olan “*Küçürek Öykülerde Dil ve Üslup*” kısmında, yoğun bir anlatımın ürünü olan küçürek öykülerde ayrıntıların, betimlemelerin yer almadığı, kapalı bir dil kullanıldığı belirtilmektedir. Farklı anlatım tekniklerinin de kullanıldığı bu tür öykülerde konuşma / diyalog tekniğinin daha sık kullanıldığı ifade edilmektedir. Ayrıca küçürek öykülerde her bir sözcüğün hatta ses unsurunun bile dil ve üslup açısından bir anlam ifade ettiği ve bu nedenle metinlerdeki dil özelliklerinin titizlikle incelenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Dilsel (yazımsal, sesbilimsel, sözcüksel ve anlamsal) sapmaların yer aldığı küçürek öyküler bu özellikleri nedeniyle şiirsel söyleyişe yaklaştırılmaktadır.

“*Küçürek Öykünün Diğer Türler İle İlişkisi*” başlıklı “*Dördüncü Bölüm*”de, kısa öykü, mesel, şiir, düzyazı / mensur şiir, fabl ve fıkra türleri ile küçürek öykü arasındaki ilişki üzerinde durulmaktadır. Bu türlerin genel özellikleri belirtilerek küçürek öykünün biçim ve içerik açısından bu türlerden farklı olan tarafları örnek metinler aracılığıyla izah edilmektedir.

İlk dört bölümün kapsamlı bir değerlendirmesi olan “*Sonuç*” kısmından sonra “*Küçürek Öykü Çözümlemeleri*”nin yer aldığı “*Beşinci Bölüm*” gelmektedir. Ferit Edgü, Yüksel Pazarkaya, Murathan Mungan, Murat Yalçın ve Ramon Gomez de la Serna gibi küçürek öykü yazarlarından alınan yedi küçürek öykü örneği görüngübilimsel açıdan çözümlenmektedir.

Örnek metin çözümlemelerinin bulunması okurun, küçürek öykü okumalarına hangi bakışla yaklaşması gerektiğine ait bilgiler vermesi açısından oldukça faydalıdır. İncelenen öykülerde, başlıktan noktalama işaretlerine kadar her bir unsurun altında yatan anlama, kullanılan kelimelerin öyküye kattığı derinliğe kadar küçürek öykülerdeki genel izleksel yapının anlaşılmasına yardımcı olacak metinlerin seçilmesi ve bunların hermeneutik analizi, çalışmanın önemini daha da artırmaktadır.

Eserin “*Altıncı Bölüm*”ünde “*Türk ve Dünya Edebiyatlarından Küçürek Öykü Seçkisi*” başlığıyla, Türk ve Dünya edebiyatlarından farklı sanatçıların kaleme aldığı kırk sekiz adet küçürek öyküye yer verilmektedir.

Bu bölümde küçürek öyküleri bulunan sanatçılar şunlardır: Ferit Edgü, Sait Faik Abasıyanık, Ayşegül Gürdal, Cemal Şakar, Sevim Burak, Necati Tosuner, Taner Karakoç, Murat Yalçın, Sadık Yalsızuçanlar, Küçük İskender, Şahin Taş, Refik Algan, Abdullah Harmancı, Mehmet Harmancı, Saliha Yadigar, Franz Kafka, Francis Ponge, Julio Cortazar, Şeza Bargas, Michel Leiris, Istvan Örkény, Reinhard Lettau, Bruce Holland Rogers, Rob Carney, Oscar Wilde, Dino Buzzati.

Eserin sonunda küçürek öykü ile ilgili yapılmış çalışmaların yer aldığı “*Kaynakça*”, oldukça kapsamlı ve bu tür hakkında araştırma yapmak isteyenlere yol gösterici niteliktedir.

Türk ve Dünya edebiyatlarında, farklı sanatçıların örnekler ortaya koymasına ve hakkında çok fazla akademik çalışma bulunmamasına rağmen, *Türk Edebiyatında Yeni Bir Tür: Küçürek Öykü* adlı eser, küçürek öykü türüyle ilgili önemli ve doyurucu bilgiler içermektedir. Ayrıca, “Küçürek öykü” ismini edebiyatımıza kazandırarak terimleşmesine katkı sağlayacağı kanaatini taşıdığımız bu çalışma, alana yönelik çalışanların başvurulabileceği temel kaynaklardan biri de olacaktır.

Türk edebiyatında yeni bir tür olan küçürek öykünün tanıtılması ve alana kazandırılması adına emek veren Prof. Dr. Ramazan Korkmaz ve Yrd. Doç. Dr. Mutlu Deveci’ye çalışmalarından dolayı şükranlarımızı sunuyor, küçürek öyküyle ilgili atılan bu ilk ve değerli adımın sonrakileri de beraberinde getirmesini diliyoruz.